TEDI International Interdisciplinary Journal of Young Scientists from the Faculty of Textile Technology

umjetničko-znanstveni skup
Umjetnička djelatnost i umjetničko istraživanje, te suradnja umjetnosti, znanosti i tehnologije u visokom obrazovanju
26.04. 2022. u Auli Sveučilišta u Zagrebu
izv.prof.art Helena Schultheis Edgeler

Sažetak
Ovim člankom prezentira se vođena diskusija visoko obrazovnog sveučilišnog skupa koji je održan 26. 4. 2022. g. u prostoru Aule Sveučilišta u Zagrebu s namjerom da se jasno precizira položaj umjetničkog područja te da se pristupi rješavanju određenih problematičnih stavki unutar samog umjetničkog područja kako bi se unaprijedila kvalitetnija suradnja i komunikacija sa znanstvenim područjem unutar istog Sveučilišta. Potreba toga proizašla je iz same različite prirode djelovanja umjetničkog i znanstvenog područja, drukčijih ciljeva i metodologije, te s obzirom da su oba područja obuhvaćena istom krovnom institucijom Sveučilišta i podliježu istom zakonsko pravnom okviru, postoji i nužnost rješavanja pravovaljanog valoriziranja obje djelatnosti i njihovog međusobnog usklađivanja iz razloga zajedničkog jedinstvenog pristupa u implementaciji preporuka određenih EU dokumentima za kvalitetniju suradnju s ostalim zemljama članicama.

Ključne riječi
visoko obrazovanje, umjetničko područje, znanstveno područje, Sveučilište u Zagrebu, Akademije, ALU, ADU, AGU, Arhitektonski fakultet, TTF, Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo kulture, EU dokumenti

Uvod
Ovaj članak je dokument nastao kao rezultat stručnog skupa o umjetničkoj djelatnosti i umjetničkom istraživanju te suradnji umjetnosti, znanosti i tehnologije u visokom obrazovanju.
Sudionici skupa:
red. prof. art. Tomislav Buntak – dekan Akademije likovnih umjetnosti
red. prof. art. Mladen Janjanin - redoviti profesor Muzičke akademije, prorektor za umjetničko područje i međunarodni položaj Sveučilišta
doc.art. Maja Rožman – prodekanica za kvalitetu, poslijediplomske studije i cjeloživotno obrazovanje
izv.prof.dr.sc. Josip Zanki – nastavnik na Akademiji likovnih umjetnosti
red. prof. Leo Modrčin - redoviti profesor Arhitektonskog fakulteta
prof. dr. sc. Miljenko Šimpraga – prorektor Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik Udruge inovatora Hrvatske
izv. prof. art. Davor Švaić – dekan Akademije dramske umjetnosti
prof. art. Igor Lešnik – dekan Muzičke akademije
izv. prof. dr. sc. Anica Hursa Šajatović – dekanica Tekstilno-tehnološkog fakulteta
izv. prof. Helena Schultheis Edgeler - prof. likovne kulture na Tekstilno-tehnološkom fakultetu
red.prof.art. Alen Novoselec – prodekan za financije Akademije likovnih umjetnosti

Diskusija
S obzirom na specifičnost zagrebačkog Sveučilišta koje postoji kao visokoobrazovna institucija čije fakultetske sastavnice djeluju na području i umjetnosti i znanosti, već duže vrijeme postoji potreba definiranja specifičnosti položaja triju umjetničkih akademija i pojedinih sastavnica s umjetničkom komponentom. Naime, sama različitost prirode umjetničkih i znanstvenih djelatnosti u svojoj osnovi, kao i postojeći nezadovoljavajući sistem umjetničkog valoriziranja, zahtijevaju određivanje drukčijih kriterija

vrednovanja umjetničkih djelatnosti sa svrhom unapređenja položaja umjetničkog područja na akademijama i umjetničkog područja u okviru znanstvenih sastavnica te poboljšanje suradnje sa znanstvenim područjem.

Osnovne smjernice koje je nužno uzeti u obzir na razmatranje sa svrhom kreiranja jedinstvenog i dugoročnog pravilnika kojim se definira umjetničko stvaralaštvo općenito te ono u visokom obrazovanju, a čime se posljedično određuje i sami nacrt za razvojni potencijal u cjelokupnoj društvenoj zajednici:
1. sagledavanje trenutnog položaja umjetničkih akademija i sastavnica s umjetničkom komponentom
2. koje su potrebe i ciljevi ostvarenja umjetničke struke unutar datih okvira
3. način ostvarenja

Kako bi se sačuvala kvaliteta i respektabilnost umjetničkog obrazovnog programa koje zagrebačko Sveučilište tradicijski održava i prenosi uzorom na ostala hrvatska Sveučilišta postoji potreba da se definiraju kriteriji struke koji vrijede i za druga hrvatska Sveučilišta u smislu određivanja dovoljno kvalitetnih nastavnih i istraživačkih programa umjetničkog smjera na već postojećim katedrama a naročito naglašeno primjenjivo u osnivanju različitih novih umjetničkih akademija.

Kako bi prije svega cijela ova problematika imala realan položaj u širem pravnom i zakonskom društvenom kontekstu potrebno je razmotriti postojeće dokumente sa svrhom postizanja kvalitetne diskusije s Ministarstvom obrazovanja i Ministarstvom kulture a s ciljem jasnog definiranja pozicije umjetničkog stvaralaštva i time ključno pripadajućeg umjetničkog visokog obrazovanja.
1. UREDBA (EU) br. 1295/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 11. prosinca 2013. o uspostavi programa Kreativna Europa 2014. - 2020
2. PREPORUKA VIJEĆA od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje iz službenog lista Europske unije
3. NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE

1. Bitna stavka ovog dokumenta je definiranje kulturnih i kreativnih sektora kao onih područja čije se aktivnosti temelje na kulturnim vrijednostima i ili umjetničkim ili kreativnim izričajima bez obzira na to jesu li te aktivnosti tržišno ili netržišno usmjerene. Ova naznaka u suprotnosti je s praksom Sveučilišta gdje se umjetničke aktivnosti promatraju isključivo iz pozicije tržišta rada a time i financijske isplativosti. Te kulturne aktivnosti uključuju razvoj, stvaranje, proizvodnju, širenje i očuvanje robe i usluga koje utjelovljuju kulturne, umjetničke ili druge kreativne izraze kao i srodne funkcije poput obrazovanja. Kulturni kreativni sektor uključuje između ostalog i arhitekturu, arhive, knjižnice i muzeje, umjetničke obrte, audiovizualnost u formi filma, televizije, kategoriju video igara i multimedija, opipljivu i nematerijalnu kulturnu baštinu, dizajn, festivale, glazbenu umjetnost, književnost, izvedbene umjetničke aktivnosti, izdavaštvo, radio i vizualne umjetnosti.

Naime, postoji jasna razlika između sveučilišnog i stručnog studija, gdje je stručni studij usmjeren u pravcu tržišta, dok sveučilišni studij treba imati viziju i oblikovati budući razvoj što je i razlog da se umjetničko područje sačuvalo jer je upravo na takav način bilo preuzeto na sveučilišta kao opće društveno razvojno a ne isključivo profitabilno područje. Ovaj dokument upravo i govori o tome da je jedna od ključnih kompetencija u budućnosti za Europsku uniju aktivnost kulturnih i kreativnih sektora koji ne moraju nužno proizvoditi tržišnu vrijednost.

2. Kulturna osviještenost i kulturno izražavanje jedna je od osam ključnih kompetencija koja se navodi u ovom dokumentu i predstavlja referentno polazište koje će države članice Europske unije uključiti u strategije i infrastrukturu u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja. Kreativno izražavanje ideja, iskustava i osjećaja događa se putem niza medija uključujući glazbu, izvedbene umjetnosti, književnost, vizualne umjetnosti, interdisciplinarne i hibridne forme koji su se pojavile zahvaljujući novonastalim medijskim formama. Pri tome se u dokumentu naglašava važnost posjedovanja vještina potrebnih za shvaćanje i uživanje u umjetničkim djelima, što implicira potrebu umjetničkog obrazovanja na svim razinama. Također se navodi i sama potreba kreativnog izražavanja putem mnogih medija pri čemu se koriste urođene sposobnosti. Vodeći se ovim smjernicama iz dokumenta, postoji potreba i za definiranjem urođenih sposobnosti kao polaznoj kvaliteti koja se unapređuje i razvija tokom umjetničkog obrazovanja. Urođene sposobnosti u umjetničkom smislu, za razliku od znanstvenih kompetencija, imaju šire i slobodnije, više opisno nego pojmovno značenje, te su uz stručna znanja i iskustva ključni faktor u vrednovanju umjetničkog djelovanja od strane stručnih umjetničkih tijela.
3. U nacionalnoj razvojnoj strategiji republike Hrvatske do 2030. godine navedeno je da će se stimulirati uvođenje specifičnih poticaja za različita područja kulturnih i kreativnih industrija a da je pritom najvažnije osigurati razvoj novih obrazovnih programa uključujući potrebnu infrastrukturu, adekvatnu zaštitu autorskih i srodnih prava u digitalnom okruženju, te izravne i neizravne potpore za autore, umjetnike, male i srednje poduzetnike. Također se navodi da su inovacije posebno značajne u sektoru kulturnih i kreativnih industrija kao jednom od najbrže rastućih područja u globalnom gospodarstvu.

Ovim dokumentima jasno je naznačena važnost razvoja kulturne osviještenosti kao trajne društvene kvalitete, te nužnost osmišljavanja strategija kojima bi se došlo do konkretizacije i stvarne primjene navedenog od strane članica država Europske unije. Evidentno je da u određivanju strateških ciljeva na europskoj razini postoji naglašena transformacija iz takozvanog STEM modela u ono što se zove STEAM, gdje dodano A označuje Art, te je upravo politika Europske komisije u ovom trenutku orijentirana prema svemu onom što doprinosi implementaciji struktura koje potiču razvoj sposobnosti iznalaženja kreativnih rješenja i donošenja inovativnih odluka. Posljedično je time vrlo jasno izražena nužna potreba za visokim umjetničkim obrazovanjem te definiranjem zakonskog okvira unutar kojeg je moguće ostvarivati kontinuirani razvoj na području umjetničkog stvaralaštva. Pri tome je bitno naznačiti trostruku svrhu visokog obrazovanja: uz osnovnu obrazovnu nastavnu svrhu te onu vezanu za istraživanje i transfer tehnologija, vrlo često se previđa društvena funkcija umjetničkog visokog obrazovanja koja svoj konkretan izraz ima u očuvanju kulturne tradicije kao i u formiranju onoga što je prije svega kulturni ali također i općenacionalni identitet.

Umjetnička nastava i njeno definiranje

Nužnost potrebe definiranja umjetničke nastave postoji iz dvojakog razloga: prvo kako bi se jasno opisalo i pojasnilo vlastito djelovanje, ali također i zbog adekvatnog usklađivanja sa znanstvenim nastavničkim praksama čije djelatnosti jesu precizno definirane i s kojima se umjetnička područja nalaze unutar istog zakonskog okvira time što pripadaju zajedničkoj krovnoj instituciji zagrebačkog Sveučilišta. Kako bi se pravovaljano moglo uspoređivati umjetničke i znanstvene nastavničke aktivnosti nužno je uvidjeti gdje postoje sličnosti a gdje razlike, sve sa svrhom međusobno razumljive komunikacije te suradnje koja između ostalog omogućuje usklađenost vrednovanja, financiranja i stručnog napredovanja a koje bi bilo obostrano zadovoljavajuće i za umjetnička i za znanstvena područja.

S osmišljavanjem jednog takvog dokumenta kojim bi se jasnije odredilo umjetničko područje započelo se 2019.g. definiranjem umjetničke nastave, pri čemu je ideja bila navesti bazično razlikovanje između umjetničkih i tradicionalnih nastavnih aktivnosti što je pak rezultiralo opisnom definicijom koja se navodi u dokumentu: „za razliku od tradicionalnog pristupa koji nameće nastavne sadržaje, u umjetničkoj nastavi dominantan je individualizirani istraživački pristup“.

Iako je istraživanje sastavni dio kreativnog procesa i konstantno je prisutno u umjetničkom stvaralaštvu i umjetničkoj nastavi, do sada nije bilo dovoljno valorizirano kao bitan samostalni moment kojim se umjetnici bave. Već samo kreativno razmišljanje je sposobnost viđenja određene problematike na drukčiji nov način koji do sada nije uočen, te kroz individualiziran istraživalački pristup može donijeti kreativna rješenja koja za razliku od znanstvenih istina nisu konačna već ona koja mijenjaju percepciju i time otvaraju nova pitanja.
Tokom procesa definiranja umjetničke nastave s kojim se stalo 2019. g., zbog opravdanih vanjskih razloga, uočeno je nekoliko bitnih faktora koje treba uzeti u obzir u nastavku rada na osmišljavanju i pisanju samog dokumenta:
1. ne postoji mogućnost unificiranja definicije umjetničke nastave za različita umjetnička područja na svakoj od tri akademije iz razloga što se primjenjuju različiti kreativni procesi u kojima se koriste drukčije urođene sposobnosti tj. talenti svojstveni određenoj sferi umjetnosti i s ciljem postizanja sasvim međusobno različitih umjetničkih formi.
2. potreba postavljanja drukčijih uvjeta i standarda od onih koja vrijede za znanstvena područja a čije definiranje predstavlja nužne korake kako bi se postigli ciljevi propisani dokumentima Europske unije.
3. određivanje drukčijih parametara za nastavnike na umjetničkim područjima od onih koja vrijede za znanstvene struke a koje je potrebno zadovoljiti u procesu stručne kvalifikacije. Primjer toga su recimo asistenti kod kojih se zahtjeva renomiranost na javnoj umjetničkoj sceni a ne samo određeni stupanj obrazovanja kao što je to slučaj na znanstvenim područjima.

Umjetničko istraživanje i razmatranja o njegovim specifičnostima

Obzirom na postojeće formalne zahtjeve bolonjskog sistema javlja se potreba za izdvajanjem umjetničkog istraživanja iz samog kreativnog procesa u kojem je kao njegov integralan dio konstantno sadržan kao prirodna etapa umjetničkog stvaralaštva, te također postoji potreba za definiranjem što to umjetničko istraživanje jest kako bi vrlo konkretno bili zadovoljeni uvjeti za ustanovljavanje doktorskog studija u umjetničkom području.
Za razliku od znanstvenog istraživanja, kod umjetničkog istraživanja imamo nekoliko specifičnosti:
1. umjetnički rad može biti koncipiran u cijelosti i kao istraživanje
Primjer toga je rad umjetnice Martine Nikolić koji je formalno multimedijalan i uključuje video, instalaciju i fotografije, znači različite medije. Umjetnica koja je živjela u Londonu i radila u trgovini dječjih igračaka primijetila je da dječje igračke funkcioniraju na rodnim stereotipima. Tada je počela s istraživanjem na način da je identificirala dvije glavne boje tog stereotipa, ružičastu boju za djevojčice i plavu boju koja bi se odnosila na dječake. Nadalje se posvetila proučavanju predmeta igračaka ružičaste boje namijenjenih djevojčicama i prikupljala ih kao artefakte, od ružičastog frižidera, Barbie lutke i drugog da bi sam rad rezultirao izložbama koje je održala u galeriji Karas i na nekim drugim grupnim izložbama. Znači jedan dio istraživačkog materijala je u stvari sami finalni umjetnički rad koji se sastoji od objekata prikupljenih tokom procesa istraživanja.

2. umjetničko istraživanje koje prethodi krajnjem radu te može biti nadopunjeno i znanstvenim istraživanjem

Kao primjer može poslužiti projekt inspiriran Krstom Hegedušićem, jednim od najznačajnijih figura hrvatske umjetnosti 20. st., i njegovim djelovanjem vezano uz umjetničku grupu Zemlja. U ovom projektu su sudjelovale dvije grupe studenata, jedna sa studija etnologije i kulturne antropologije pod vodstvom profesorice Filozofskog fakulteta Nevene Škrbić Alempijević, te druga grupa studenata Likovne akademije pod vodstvom profesora Josipa Zankija, i pojedinačni umjetnici, pri čemu je svatko imao drukčiji pristup istoj temi. Tako su studenti Filozofskog fakulteta dobili od mentora jasno postavljena pitanja koja su istraživali, dok su studenti Likovne akademije imali određene zadatke, da prouče što je to grupa Zemlja kroz određenu literaturu i odu na terensku nastavu u Hlebine. Nakon toga sljedeći zadatak je bio da zajedno sa naivnim slikarima iz Hlebina kreiraju nove radove, ali na drukčiji način od grupe Zemlja gdje je Krsto Hegedušić podučavao Generalića i podravske seljake slikanju, jer ovdje je naime trebalo ostvariti transfer ideja. Studenti umjetnici imali su zadatak kreirati zajednički rad s naivnim slikarima na način da ponude neki novi medij, a s druge strane da naivci iz Hlebina njima prenesu iskustvo naivne umjetnosti. Umjetnici koji su sudjelovali u projektima, Bojan Mrđenović, Maja Rožman i drugi, također su dobili zadatke prema vlastitom afinitetu bavljenja temom pa je tako Bojanu Hrđenoviću bila interesantna uloga žena u hrvatskoj naivi, dok je Maja Rožman vodila jedan teren na Velebitu gdje se ispitivao pojam arkadijskog i što je ostalo od te ideje arkadijskog koja je na neki način definirala hrvatsku naivu.
Studenti antropologije koji su dobili određena pitanja svoje istraživanje su finalizirali stručnim tekstom dok su studenti umjetnici proizveli umjetnička djela, čime se dakle istoj temi u istraživanju pristupilo i znanstveno i umjetnički s naravno različito dobivenim rezultatima.
3. znanstveno istraživanje prethodi umjetničkom radu
Primjer ovakvog načina u multimedijalnoj umjetnosti je npr. projekt koji se bazirao na istraživačkom znanstvenom radu iz etnologije o ženskom zatvoru na otoku Grgur a izveden je na samoj lokaciji i posvećen zatvorenicama.
Klasičniji primjer je pak projekt Stipana Tadića čiji je ciklus slika iz zagrebačkih predgrađa nastao skupljanjem materijala u vidu razgovora sa ljudima koji tamo žive što je tematski inspiriralo umjetnika u izradi pojedinih slika koje su zatim posvećene Hegedušićevom opusu po sličnom senzibilitetu naive.
4. umjetničko istraživanje koje ne mora nužno sadržavati rezultat
Primjer toga je rad antropologa i umjetnika Bojana Mucka pod nazivom Znakovi vremena, istraživačko umjetnički rad koji je nastao tako što je umjetnik prikupljene knjigovodstvene registre dva mjeseca nosio kuda se kretao, čak i na putovanje u Finsku, i to dokumentirao fotografijama. Također je radio grafove s prikazom težine i udaljenosti, da bi na kraju registre uništio, pa su od cijelog ovog umjetničkog rada ostale fotografije i grafovi, ne kao krajnji rezultat već kao dokumentacija procesa, tako da je cijeli ovaj umjetnički rad procesualan a krajnjih rezultata nema.

Navedeni primjeri pružaju uvid u kompleksnost umjetničkog istraživanja i pokazuju oslanjanja te primjenu u određenoj mjeri i različitih metoda znanstvenih istraživanja, ovisno o tome o kakvoj vrsti umjetničkog stvaralaštva se radi. Dakle postoje kombinacije, usklađene umjetničko znanstvene istraživačke sinergije, koje su se samo podrazumijevale ali sada međutim naročito nakon Bolonjskog procesa postoji potreba njihovog definiranja iz zahtjeva za ispunjenjem čitavog niza traženih formalnih i administrativnih detalja. Tako su na području likovnosti najčešće prisutne suradnje s društveno humanističkim znanostima, u restauratorskoj struci s kemijskim, u glazbenoj s fizičkim znanostima itd. Posebna vrsta interdisciplinarnosti se pojavila s video gamingom. Pri svemu tome i u ovom segmentu razmatranja o umjetničkom istraživanju, jednako kao što je to slučaj i kod umjetničkog nastavnog procesa te samog umjetničkog stvaralaštva, bitno je uzeti u obzir i naglasiti specifičnost koja u znanstvenom

području nije prisutna, a zove se urođena sposobnost tj. talent i u europskim dokumentima predstavlja bitan element na kojem se temelji društveni razvoj.

Pozicija umjetničkih područja i djelatnosti unutar znanstveno orijentiranih fakultetskih sastavnica

Poseban specifikum određivanja koegzistencije umjetničkih i znanstvenih područja, i vjerojatno još kompleksniji odnos nego što je to slučaj s akademijama, prisutan je u slučaju obrazovne i zakonsko pravne suradnje unutar fakultetskih sastavnica u kojima su kvalitativno podjednako prisutne obje komponente, umjetnička i znanstvena, pri čemu su znanstvene djelatnosti u cjelini kvantitativno zastupljenije nastavnim kadrom i programom. Situacija na akademijama je ponešto jednostavnija u pogledu dvostrukog financiranja u odnosu na sastavnice, gdje je umjetničko područje u manjem obimu prisutno od znanstvenog i izvor financiranja projekata je posredan te ide putem znanstvenog područja matičnog fakulteta koje određuje odnos financijskih sredstava između sebe i sektora umjetničkih djelatnosti.

Specifične situacije na akademijama i pojedinim fakultetskim sastavnicama:

Akademija dramske umjetnosti

Potreba za definiranjem umjetničkog istraživanja na Akademiji dramskih umjetnosti pojavila se prvi puta iz razloga sprovođenja reakreditacije 2015. g. i ispunjenja određenih administrativnih zahtjeva čime je omogućeno okvirno postavljanje strukture prema kojoj Akademija funkcionira a koje međutim, nije u potpunosti zadovoljavajuće iz razloga nedostatnog valoriziranja i financiranja umjetničkih projekata. Umjetničko istraživanje je tada definirano kao niz aktivnosti koje se podrazumijevaju u umjetničkoj praksi s ciljem stvaranja novih znanja, tehnika ili tehnologija, odnosno novih metoda njihove primjene, pri čemu uvidi stečeni kroz provedeno umjetničko istraživanje moraju biti pohranjivi, razmjenjivi i javno dostupni. Zbog potrebe utvrđivanja strategije umjetničkog istraživanja sama definicija je dobila usmjerenje u tri pravca: istraživanje vođeno umjetničkom praksom, umjetnička praksa vođena istraživanjem, istraživanje temeljeno na umjetnosti.

Ovakva strateška podjela usmjerenosti istraživanja, a primjenjivo na sektore Akademije, audiovizualni, dramski i plesni, omogućila je kvalifikaciju projekata koji su ostvareni u protekle četiri godine, u širokom rasponu tema kao što su npr.: Stvarna stvarnost u dokumentarnom filmu, Tekst redatelj glumac, Istraživanje registra izvođačkih vještina plesne umjetnosti u interaktivnoj zvučnoj instalaciji, Alternativne metode osvjetljenja zone igre u scenskim prostorima i dr. Neke od ovih tema, kao što je ova posljednje navedena, nisu samo umjetničko istraživanje ali su istraživanja temeljena na umjetnosti i donose inovacije u umjetničkom djelovanju. Na ovaj način, jasnijim definiranjem vrsta istraživanja, došlo se do olakšanog djelovanja i omogućena je bolja pozicija za suradnju na međunarodnim projektima ali ipak sveukupno gledajući nije postignut željeni efekt dostatne financijske podrške od strane Sveučilišta i ministarstava.

1. Arhitektonski fakultet

Arhitektonska disciplina je u svojoj biti sinergija politehničkih znanja i umjetničkog stvaralaštva i kao takva u sebi nosi duboko naglašenu umjetničku komponentu u osmišljavanju stvarnog i kulturnog prostora različitih civilizacijskih epoha, prožimajući se stilski kroz povijest sa svim ostalim umjetnostima. Tako i u samoj arhitektonskoj struci, u visokoškolskom obrazovanju, postoji tendencija ka umjetničkom aspektu bavljenja arhitekturom te da se kao disciplina održi i razvije u smislu većeg naglaska na afirmaciju umjetničke kvalitete u svojoj kombinaciji s tehničkim građevinskim znanjima.

Primjer jednog takvog izrazito umjetničkog projekta osmišljen je prije par godina kada se obilježavala stogodišnjica osnutka Arhitektonskog fakulteta. Ideja je nikla iz umjetničke prakse performansa i

osmišljena je da se izvede akcijom izmještanja fakulteta u prostor Muzeja suvremene umjetnosti, na način da bi se nastava virtualno uživo odvijala u prostorima muzeja te da studenti, odnosno cijeli fakultet kao njegov sadržajni dio realizira svoje redovne aktivnosti unutar druge arhitekture. Prenamjenjujući time funkciju muzeja u prostor fakulteta, te bilježenjem virtualnih predavanja i njihova rasporeda na prostornom planu muzeja, namjera je bila realizirati dijagrame kao likovni opis cijele ove umjetničke akcije.

Sumiranje svega rečenog s naznačenim točkama koje je potrebno rješavati na budućim skupovima

1. **definiranje pojmova umjetnička nastava, umjetničko istraživanje i umjetničko stvaralaštvo**

Potreba za jasnim definiranjem postoji iz više razloga:
- radi se o temeljnim umjetničkim aktivnostima unutar visokoškolskog obrazovanja čijim bi opisom trebale biti naznačene određene specifičnosti koje se do sada nisu uzimale u obzir: individualiziran pristup u nastavi, te različite vrste istraživanja čiji rezultati ne moraju biti, te najčešće i nisu egzaktni ili ih pak niti nema
- definiranje predstavlja polaznu točku za pripremu novog pravilnika o umjetničkim i znanstvenim djelatnostima kojim bi se omogućilo drukčije pozicioniranje umjetničkog područja, a time i uspostava jednog usklađenijeg odnosa sa znanstvenim područjem

2. **određivanje strukture umjetničkog djelovanja**

- s jasnom zajedničkom strukturom za cjelokupno umjetničko područje, te dodatnim specifičnim faktorima za svaku pojedinu akademiju i sveučilišnu sastavnicu, uspostavilo bi se principijelnije vrednovanje u visokoškolskom umjetničkom obrazovanju
- s obzirom na razvojne smjernice naznačene u dokumentima Europske unije, određivanje strukture umjetničkog djelovanja sa svim pojedinačnim elementima omogućilo bi lakše i preciznije ispunjavanje zahtjeva od strane europskih povjerenstava te produktivniju međudržavnu suradnju